

i stort tal, men mindst lige så almindelig er en type, hvor nøglen presses direkte ind i låsen på langs, hvor den så griber ind over mere eller mindre komplicerede udskæringer og presser på en bladfjeder, der åbner låsebøjlen. Den sidstnævnte anvendes fortrinsvis i hængelåse, mens den traditionelle nøgle som oftest finder anvendelse på døre eller kister, der er tilstrækkeligt store til at låsemekanismen kan indfattes i selve døren, eller i kistens træ. Hængelåse har dog langtfra været sjældne til sikring af døre.

Jernbeslag er velkendte fra kister, og i noget mindre grad fra døre og porte. En dør har normalt næppe haft andre jernbeslag end de, der fastholdt den på hængslerne, men på særligt fornemme eller vigtige døre og porte kan der stundom ses endog meget kraftige jernbeslag, hvis formål er at sikre døren yderligere, og givetvis også at pynte. Dette gælder især "officielle" porte og døre på f.eks. kirker, slotte og borge.

Man har bestemt ikke været blind for udsmykningsmulighedene i beslag, der ikke sjældent er dekoreret med allehånde mønstre, og af og til ligefrem med egenlige motiver. Det samme gør sig gælden de på kister, især formodentlig pengekasser og andre officielle opbevaringsmøbler som f.eks. de kister, hvor et håndværkerlaugs eller en domkirkes vigtige dokumenter blev opbevaret. Dels signalerer mange og tunge jernbeslag en streng ukrænkelighed, og dels er de helt konkret temmeligt svære at bryde ind i; man skulle altså ikke kunne "snyde sig uden om låsen" ved slet og ret at hakke hul i kistens side i stedet for at brække den op.

Afslutning - arven fra fortiden

I grunden er middelalderens møbler - og i et vist omfang også boligindretning - ikke så væsenforskellig fra vore dages. Et bord er grundlæggende et bord, og der er nu en gang grænser for hvor mange måder man kan udforme sådan ét på. Behovet for specialiseret indbo er naturligvis anderledes stort og varieret i vor tid; alene mængden af ting og sager der skal have en plads i hjemmet er mange gange større end for sekshundrede år siden, og kravene til komfort er langt, langt højere i dag. Alligevel er middelalderens design ikke så ijemt, og har da også oplevet renæssancer flere gange siden, når bølger af nostalgisk begejstring for fortidens rustikke møbelkunst har skyllet hen over samfundet i forskellige behjertede forsøg på at genskabe de "gode gamle dage". I Danmark betød *Skønvirkebevægelsen* og *skandinavismen* i sidste halvdel af 1800-tallet en massiv tilbagevenden til et gammelt formsprog, og i England betjente strømninger som *the Arts & Crafts Movement* og *the Aesthetic Movement* sig af fjerne forbilleder. Designeren Laurits Bindesbølls smykker er påvirket af middelalderens bladomamentik, og stilskabere som William Morris fremstillede møbler, tekstiler, tapeter og glasmalerier, der næsten var mere middelalderlige end middelalderen selv. Deres produkter er for en stor dels vedkommende stadig i produktion, mere end et århundrede efter de blev lanceret. Selv om deres formsprog mere er udtryk for *drømmen om middelalderen* end for den faktiske, historiske periode, har Middelalderens designsprog

vist sig at have overraskende lang holdbarhed.

Den, der i dag ønsker at møblere sit hjem med middelalderligt design, kan naturligvis gå på internationale auktioner og erhverve "den ægte vare" - der dukker faktisk fra tid til anden møbler fra perioden op i handel, som stadig er i anvendelig stand - men dels handles de til priser, der gør dem komplet utilgængelige for langt de fleste mennesker, og dels kommer man ikke uden om, at det rent moralsk er mere end almindeligt kritisk at behandle så gamle genstande på den måde. Middelalderens møbler hører som udgangspunkt hjemme på museer og i samlinger, hvor de kan bevares for eftertiden.

I stedet er det muligt at fremstille dem selv, hvis man har adgang til nogenlunde hæderlige værkstedsfaciliteter, og har hænderne skruet tilnærmelsesvis ordentligt på. Skulle man ønske at forsøge sig som middelalderlig møbelsnedker kan anbefales bøgerne "Constructing Medieval Furniture" af Daniel Diehl, Stackpole Books, 1997 (ISBN 0-8117-2795-5), og "Medieval Furniture - Plans and Instruc-

tions for Historical Reproductions" af Daniel Diehl & Mark Donnelly, Stackpole Books 1999 (ISBN 0-8117-2854-4).. Heri findes byggevejledninger, konstruktionstegninger og håndværksmæssige tips, der gør det muligt at fremstille en lang række flotte og autentiske møbler, der alle har referencer til bevarede eksemplarer. Bøgerne var blandt det materiale, som møblerne i Middelaldercentrets købmandshus er fremstillet efter, og en del af indboet i huset kan genfindes heri.

Men man behøver jo ikke nødvendigvis gå til yderligheder. For de fleste 6-700 år gamle møbler kan det siges, at de målt med moderne standard mildt sagt ikke er særligt komfortable eller ergonomisk hensigtsmæssige, og det er jo trods alt nok muligt at nyde godt design uden lige frem selv at ville bo i det. Man kan godt få glæde af datidens boligindretning uden at fylde sit eget hus op med den, simpelt hen ved at betragte den i dens "naturlige habitat" - i samlingerne på museer og slotte. Når alt kommer til alt vil kærligheden til gammel møbelkunst for mange mennesker nok være mest vellykket, hvis den holdes til det rent platoniske...